

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА І ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота

м. Хмельницький
2021

РОЗРОБНИКИ:

Професор кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, доктор економічних наук, професор

27 серпня 2021 року

Омелян КУЛИНИЧ

Завідувач кафедри математики, статистики та інформаційних технологій, доктор

економічних наук, професор

27 серпня 2021 року

Роман КУЛИНИЧ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри математики, статистики та інформаційних технологій

28 серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри,

доктор економічних наук, професор

28 серпня 2021 року

_____ Роман КУЛИНИЧ

Декан юридичного факультету, кандидат

юридичних наук, доцент

28 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка

28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,45 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	3
2.	Заплановані результати навчання	–	4
3.	Програма навчальної дисципліни	–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	8
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
	4.2.	Аудиторні заняття	– 9
	4.3.	Самостійна робота студентів	– 10
5.	Методи навчання та контролю	–	10
6.	Схема нарахування балів	–	10
7.	Рекомендовані джерела	–	11
	7.1.	Основні джерела	– 11
	7.2.	Допоміжні джерела	– 11
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	11

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	23	Соціальна робота
2.	Код і назва спеціальності	–	232	Соціальне забезпечення
3.	Назва спеціалізації	–	–	
4.	Назва дисципліни	–		Соціальна і демографічна статистика
5.	Тип дисципліни	–		обов'язкова
6.	Код дисципліни	–		ОДПП 1.2.20.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–		перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–		бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–		четвертий
10.	Семестр	–		сьомий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:			
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,5 / 105	
	2) денна форма навчання:			
	аудиторні заняття (годин)	–	48	
	% від загального обсягу	–	46,0	
	лекційні заняття (годин)	–	24	
	% від обсягу аудиторних годин	–	50,0	
	семінарські заняття (годин)	–	24	
	% від обсягу аудиторних годин	–	50,0	
	самостійна робота (годин)	–	57	
	% від загального обсягу тижневих годин:			
	аудиторних занять	–	2,8	
	самостійної роботи	–	3,4	
12.	Форма семестрового контролю	–		залік
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:			
	1) попередні дисципліни	–		ОДПП 1.2.3. Соціальна робота ОДПП 1.2.7. Соціальне консультування та інспектування ОДПП 1.2.10. Демографія

- 2) супутні дисципліни – -
 3) наступні дисципліни – -
 14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 08. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 04. Здатність використовувати механізми призначення виплат та надання соціальних послуг та застосування засобів контролю в системі соціального забезпечення населення.

СК 06. Здатність планувати та звітувати в системі соціального забезпечення, у тому числі шляхом застосовувати сучасні інформаційні системи та програмне забезпечення для отримання й обробки даних у сфері соціального забезпечення.

СК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

Програмні результати, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

ПР 03. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

ПР 04. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату Соціальної і демографічної статистики;
1.2)	знати методичні положення застосування основних статистичних методів та прийомів аналізу соціально-демографічної статистичної інформації.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій і основних термінів, що розкривають суть Соціальної і демографічної статистики;
2.2)	пояснювати сутність та специфіку демографічних процесів, категоріально понятійним апаратом дисципліни, методами демографічного аналізу;
2.3)	пояснювати сутність і специфіку методів Соціальної і демографічної статистики.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>	
3.1)	працювати з статистичними даними, інформаційними збірниками, офіційними сайтами

органів влади та місцевого самоврядування пошуку стосовно збору та аналізу статистичної інформації;
3.2) знати порядок і особливості застосування статистичних методів;
3.3) знати особливості обчислення параметрів та критеріїв обраних для аналізу методів, а також здійснювати відповідне розв'язання задач на основі комп'ютерної техніки за допомогою спеціалізованих комп'ютерних програм;
3.4) роз'яснювати основні параметри обраних для аналізу методів та вирішувати відповідні задачі.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) порівнювати методологічні положення статистичних методів;
4.2) критично аналізувати вихідні дані на предмет застосування того чи іншого статистичного методу;
4.3) аналізувати вихідні дані на предмет можливості їх застосування в статистичному аналізі.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) аргументувати вибір обраного статистичного методу;
5.2) аргументувати вибір функції взаємозв'язку досліджуваної статистичної моделі.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) сформулювати та записати висновок щодо розв'язаного завдання;
6.2) сформулювати та записати висновок щодо меж використання в статистичних розрахунках знайдених параметрів рівнянь регресії та залежностей.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) надавати пропозиції щодо удосконалення практичної діяльності на основі використання статистичних розрахунків у практиці управління мікро- та макроекономікою і економічних та соціальних дослідженнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Частина I. Демографічна статистика

Тема 1. Демографія як наука

Об'єкт і предмет демографії. Методологія демографії. Зв'язок демографії з іншими науками.

Тема 2. Статистичне спостереження населення

Цілі та завдання статистичного спостереження населення. Переписи населення. Основні принципи проведення переписів населення. Історія переписів населення. Поточний облік населення.

Тема 3. Чисельність і структура населення

Абсолютна чисельність населення. Структура населення. Статова структура населення. Вікова структура населення. Старіння населення. Графічний метод аналізу структури населення. Методи побудови статево-вікових пірамід. Методи аналізу статево-вікових пірамід.

Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів

Поняття демографічних коефіцієнтів. Середнє населення. Коефіцієнти та ймовірності. Стандартизація демографічних коефіцієнтів.

Тема 5. Шлюбність та розлучуваність

Шлюбність як демографічна категорія. Шлюбна та сімейна структура населення. Коефіцієнти шлюбності. Показники розлучуваності. Фактори розлучуваності.

Тема 6. Народжуваність і плідність

Демографічне поняття народжуваності. Показники народжуваності. Індексний аналіз народжуваності. Фактори народжуваності.

Тема 7. Статистичне вивчення смертності

Демографічне поняття смертності. Показники рівня смертності. Індексний аналіз смертності. Надсмертність і її вимірювання. Смертність за причинами.

Тема 8. Демографічні таблиці

Демографічний стан і демографічні таблиці. Система показників демографічних таблиць смертності. Система показників таблиць смертності.

Тема 9. Демографічна сітка. Методи побудови таблиць

Демографічна сітка. Методи побудови таблиць смертності. Метод Граунта. Прямий метод (метод Лапласа). Метод Бьока. Демографічний метод.

Тема 10. Режим відтворення населення

Поняття режиму відтворення населення. Емпіричні показники відтворення населення. Теоретичні показники відтворення населення.

Тема 11. Демографічні моделі

Необхідність побудови демографічних моделей. Стаціонарне населення. Стабільне населення.

Тема 12. Демографічне прогнозування

Цілі та завдання демографічного прогнозування. Історія демографічних прогнозів. Класифікація демографічних прогнозів. Методи демографічного прогнозування. Математичні методи. Метод компонент, або метод пересування вікових груп.

Частина II. Соціальна статистика

Тема 13. Методологічні засади соціальної статистики

Предмет, об'єкти і завдання соціальної статистики. Система показників соціальної статистики. Джерела інформації про соціальне життя суспільства. Види та вимірювання соціальних явищ. Статистична оцінка структурних розрізень у соціальних явищах. Виявлення та оцінка взаємозв'язку між соціальними явищами. Використання вибіркового спостереження у соціальних дослідженнях.

Тема 14. Суспільство як об'єкт соціальної статистики

Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства. Використання методу статистичних групувань для дослідження соціальної структури суспільства. Сім'я і домогосподарство як елементи соціальної структури. Поняття і види соціальної мобільності.

Тема 15. Статистика рівня життя населення

Поняття категорії «Рівень життя населення» і завдання статистичного вивчення. Обстеження умов життя домогосподарств як основна інформаційна база для вивчення рівня життя населення. Соціальні стандарти та гарантії. Система статистичних показників рівня життя населення. Статистична оцінка бідності. Інтегральні показники рівня життя населення.

Тема 16. Статистика доходів і витрат населення

Види і склад доходів населення. Витрати домашніх господарств, їх склад і структура. Показники доходів населення, аналіз їх динаміки. Статистичний аналіз диференціації населення за рівнем доходів.

Тема 17. Статистика соціального захисту населення

Поняття та завдання соціального захисту населення. Види соціального забезпечення і соціальної допомоги. Показники статистики пенсійного забезпечення населення. Показники статистики соціальної допомоги. Статистичне оцінювання стану та ефективності соціального захисту населення.

Тема 18. Статистика споживання населенням матеріальних благ і послуг

Поняття потреб і споживчих комплексів. Споживання населення на макрорівні. Нормативи споживання і споживчі бюджети. Показники споживання матеріальних благ. Види послуг і показники їх споживання. Аналіз динаміки рівня споживання матеріальних благ і послуг. Статистичний аналіз впливу факторів на динаміку споживання.

Тема 19. Статистика житлових умов та побутового обслуговування населення

Поняття житлового фонду та завдання статистики житлово-комунального обслуговування. Основні показники статистики житлового фонду. Показники оцінки населенням житлових умов. Показники стану та розвитку житлово-комунального обслуговування населення. Статистичні показники побутового обслуговування населення, послуг транспорту та зв'язку.

Тема 20. Статистика охорони здоров'я та медичного обслуговування населення

Поняття, склад та завдання статистики охорони здоров'я та медичного обслуговування. Особливості статистичного вивчення ресурсної бази охорони здоров'я. Показники статистики здоров'я населення. Показники стану медичного обслуговування населення.

Тема 21. Статистика освіти

Поняття освіти та класифікація рівнів освіти. Рівень освіти та грамотності населення. Система показників статистики освіти

Тема 22. Статистика культури, мистецтва та відпочинку

Поняття, соціально-економічне значення та завдання статистики культури і мистецтва. Система показників закладів культури і мистецтва. Статистика засобів масової інформації. Статистика закладів спорту та відпочинку.

Тема 23. Статистика безпеки та дотримання прав людини

Основні поняття та джерела інформації про громадський порядок. Система показників правової статистики.

Тема 24. Статистика навколишнього середовища

Предмет і завдання статистики навколишнього середовища. Джерела інформації та система показників статистики навколишнього середовища. Показники стану, використання та охорони водних ресурсів. Показники стану та охорони атмосферного повітря. Показники

стану, використання та охорони земельних ресурсів. Інтегральні показники якості навколишнього середовища.

Тема 25. Статистика громадської думки

Поняття громадської думки й соціальне значення її статистичного вивчення. Організація вибіркового спостереження громадської думки. Показники статистики громадської думки. Статистичні методи вивчення громадської думки.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак.)		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Демографія як наука	8	2	2	-	-	4
2.	Статистичне спостереження населення						
3.	Чисельність і структура населення	9	2	2	-	-	5
4.	Метод демографічних коефіцієнтів						
5.	Шлюбність та розлучуваність	9	2	2	-	-	5
6.	Народжуваність і плідність						
7.	Статистичне вивчення смертності	9	2	2	-	-	5
8.	Демографічні таблиці						
9.	Демографічна сітка. Методи побудови таблиць	9	2	2	-	-	5
10.	Режим відтворення населення						
11.	Демографічні моделі	9	2	2	-	-	5
12.	Демографічне прогнозування						
13.	Методологічні засади соціальної статистики	9	2	2			5
14.	Суспільство як об'єкт соціальної статистики						
15.	Статистика рівня життя населення	9	2	2			5
16.	Статистика доходів і витрат населення						
17.	Статистика соціального захисту населення	8	2	2	-	-	4
18.	Статистика споживання населенням матеріальних благ і послуг						
19.	Статистика житлових умов та побутового обслуговування населення	8	2	2			4
20.	Статистика охорони здоров'я та медичного обслуговування населення						
21.	Статистика освіти	8	2	2			4
22.	Статистика культури, мистецтва та відпочинку						
23.	Статистика безпеки та дотримання прав людини	10	2	2			6
24.	Статистика навколишнього середовища						
25.	Статистика громадської думки						
	Всього годин:	105	24	24	-	-	57

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2. навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми (окремих тем) та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

за результатами навчання під час семінарських (практичних, лабораторних) занять	
20 балів – за результатами самостійної роботи	
30 балів – за результатами складання семестрового контролю	

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії. Закон України від 05.10.2000 р. № 2017-III. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
2. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-VI, у ред. Закону України від 08.07.2011 р. № 3668-VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
3. Демографічна та соціальна статистика / Доходи та умови життя. К. : Державна служба статистики України, 2016. 25 с.
4. Кулинич О. І., Кулинич Р. О. Теорія статистики. [7-ге вид. , перероб. і доп.]. К. : Знання, 2015. 239 с.
5. Кулинич О. І., Кулинич Р. О. Статистичне моделювання і прогнозування для обґрунтування програм соціально-економічного розвитку. [2-е вид., доп.]. Хмельницький : ХУУП імені Леоніда Юзькова, 2019. 57 с.
6. Кулинич О. І. Теорія статистики: Задачник. 2-е доп. і доопр. видання. К-д.: Державне Центрально-Українське видавництво, 1997. 164 с.
7. Кулинич Р. О. Статистичні методи аналізу взаємозв'язку показників соціально-економічного розвитку. К. : Формат, 2008. 288 с.
8. Кулинич Р. О. Статистична оцінка чинників соціально-економічного розвитку. К. : Знання, 2007. 311 с.
9. Самоєнкова О. В., Ольвінська Ю. О. Соціальна статистика : навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2009. 102 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Парфенцева Н. О., Кулинич Р. О. Статистичне вивчення соціально-економічного розвитку України. К. : Формат, 2011. 456 с.
2. Методика формування вибірових сукупностей для проведення у 2014-2018 роках вибірових обстежень населення (домогосподарств): умов життя домогосподарств, економічної активності населення та сільськогосподарської діяльності населення к сільській місцевості. К. : Державна служба статистики України, 2013. 204 с.
3. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2016 році. Статистичний збірник. К. : Державна служба статистики України, 2016. 87 с.
4. Соціальні індикатори рівня життя населення. Статистичний збірник. К. : Державна служба статистики України, 2015. 204 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.ukrstat.gov.ua
2. www.nbu.gov.ua